

НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'ЯМ, ЯКІ ОПИНИЛИСЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Ірина Батарейна, Ганна Чижикова

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті досліджено проблему організації соціального супроводу сімей, які потребують допомоги. Розглянуто структуру, розкрито алгоритм виявлення таких сімей. З'ясовано, що соціальний працівник вимагає міжвідомчої співпраці, формування в кожному окремому випадку команди з представників різних підрозділів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадськості для вирішення ключових проблем клієнта. Тому виникла необхідність формування та впровадження нових підходів до соціального супроводу. Узагальнено, що теоретичне і практичне значення полягає в тому, що виокремлено рівні вирішення соціальних проблем сімей та надано рекомендації організації соціального супроводу сімей. Зроблено висновки про те, що в подальшому необхідно сформувати та забезпечити реалізацію нового комплексного концепту реформування системи публічного управління у сфері соціального захисту населення України та соціального захисту дітей.

Ключові слова:

соціальний супровід; складні життєві обставини; вразливі сім'ї; групи ризику; центри соціального обслуговування.

Resume:

Batareina Iryna, Chyzhykova Hanna. Provision of social services to families who find themselves in difficult life circumstances.

The article investigates the problem of organizing social support. The structure is examined, and the algorithm for identifying such families is revealed. A social worker requires interagency cooperation, forming a team in each individual case from representatives of various executive authorities, local self-government, and the public to address the client's key issues. The need has arisen to form and implement new approaches to social support. The theoretical and practical significance lies in the fact that the levels of solving social problems of families have been identified and recommendations for organizing social support for families have been provided. In the future, it is necessary to form and ensure the implementation of a new comprehensive concept for reforming the public administration system in the field of social protection of the population of Ukraine and child protection.

Social accompaniment is the cornerstone of social assistance in Ukraine, providing essential support to families facing challenges. However, the lack of clear and specific regulations hampers effective collaboration between the government and civil society, hindering access to services for vulnerable families. The government's data portal highlights the need for improvements in the system, as evidenced by the statistics on "eDopomoga" usage. Involvement of public organizations and volunteers expands the possibilities of social services and allows providing more complex services. In 2022, the government reduced unemployment benefits to stimulate job hunting. Employment centers provide such assistance and contribute to increasing the level of employed persons in Ukraine, providing a chance to receive a higher education with a voucher. In this way, the employment center can become a key point of support for families who find themselves in difficult life circumstances, offering them support that leads to the restoration of their economic stability and confidence in the future. This not only helps individual families to overcome difficulties, but also contributes to the general increase in the well-being and sustainability of society.

Key words:

social support; difficult life circumstances; vulnerable families; risk groups; social service centers.

Постановка проблеми. Особливого значення в сучасних умовах набувають питання розвитку соціальної роботи, впровадження оптимальних моделей її організації в громаді. Соціальна робота в останні роки збагатилася численними науковими доробками, що ґрунтуються на міжнародних стандартах дій в найнеобхідніших інтересах сімей, у кращому міжнародному досвіді розвитку соціальних послуг. Разом із тим ключовим завданням соціальної роботи залишається пошук шляхів інтеграції та взаємодії всіх соціальних інституцій у забезпеченні добробуту сімей з дітьми, благополуччя, безпеки та стабільності дітей.

Соціально-економічні умови в Україні привели значну кількість українських сімей до потреб соціального захисту і допомоги, які тією чи іншою мірою можуть надаватися державними та громадськими організаціями й базуватися на відповідній нормативно-правовій базі. Соціальний працівник вимагає міжвідомчої співпраці, формування в кожному окремому випадку команди з представників різних підрозділів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадськості для вирішення ключових проблем клієнта.

Отже, актуальність дослідження окреслена умовами економічної, політичної та соціальної нестабільності в Україні. Є необхідність формування та впровадження нових підходів до соціального супроводу, де зміниться роль держави, а саме будуть набувати розвитку нові державні інституції (інститути громадянського суспільства) щодо соціального захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, широко представлене в наукових джерелах. Починаючи з кінця 90-х років це питання ґрунтовно висвітлювалось у публікаціях І. Звереві, О. Беспалько, І. Трубавіної, Н. Комарової, І. Пеші, А. Капської, Г. Лактіонової, Р. Вайноли та ін. Проте, як стає зрозумілим із робіт І. Пеші, Р. Кажук, Л. Шпільчак, соціальний супровід різними авторами інтерпретувався як вид соціальної роботи, форма комплексної соціальної підтримки або соціальної допомоги, комплекс реалізації окремих форм соціальної роботи, комплекс соціальних послуг, модель або технологія соціально-педагогічної діяльності, чи як індивідуально орієнтована соціальна робота

взагалі, що, звісно, впливало на розуміння авторами мети, змісту та результатів цієї діяльності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей, змісту, форми і методів соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у визначенні пріоритетних напрямів та шляхів його реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний супровід як окрема соціальна послуга (а не спосіб організації соціального обслуговування) став розглядатися із прийняттям у 2012 році Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати, та затвердженням у 2016 р. відповідного державного стандарту. Проте, як зазначив С. Синчук, визначення сутності та змісту цієї соціальної послуги в різних нормативних документах є суперечливим, що ускладнює її надання, моніторинг та оцінку результатів (Синчук, 2020). Хоча критерії та методи оцінювання результатів соціального супроводу як виду соціальної допомоги або соціальної послуги в науково-методичних джерелах детально не розкриваються, в процесі їхньої розробки можна спиратися на розуміння авторами цілей та завдань соціального супроводу. Такими, відповідно до розглянутих публікацій, є вихід сім'ї або особи зі складних життєвих обставин та набуття ними вміння самотійно вирішувати проблемні ситуації та ефективно використовувати ресурси, збереження та підвищення їхнього соціального статусу (Пеша, 2013), подолання життєвих труднощів та мінімізація одержувачами послуг їхніх наслідків, пошук прихованих резервів людини та активізація її готовності покладатися на власні можливості (Кажук, 2017), покращення життєвої ситуації та усунення причин об'єктивного і суб'єктивного характеру, що заважають людині або сім'ї долати складні життєві обставини (Сосюра, 2016), створення умов для відновлення потенціалу розвитку сім'ї та дитини (Оксенюк, 2018).

Питання оцінювання якості соціальних послуг було предметом дослідження Ю. Горемікіної, Г. Терещенко, О. Давидюк. В якості індикаторів та критеріїв якості соціальних послуг автори називають час надання та доступність послуг, професіоналізм надавачів, ступінь задоволеності потреб клієнтів, суб'єктивну оцінку ними якості та ефективності послуг та вплив отриманих послуг на проблеми отримувачів; в якості основного методу збору даних – експертне оцінювання у формі анкетування (Горемікіна, 2017).

У навчальному посібнику К. Віщукаєва висвітлюються актуальні питання соціального

супроводу такої категорії клієнта, як діти та молодь. Зокрема, представлено теоретичні та практичні аспекти соціального супроводу дітей, які зазнали жорстокого поводження, насильства; неповнолітніх та молоді, які повернулися з місць позбавлення волі; неповнолітніх, які вчинили правопорушення; дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, які є випускниками інтернатних закладів; учнів та студентів в навчальних закладах (Віщукаєва, 2017).

Теоретичні та методологічні основи державного управління у сфері соціального захисту населення, його механізми, шляхи вирішення ключових питань реалізації соціальної політики досліджували українські вчені, які майже не розглядали державно-управлінські аспекти комплексної проблеми надання соціальних послуг групам населення, які опинились в складних життєвих обставинах (СЖО) у цілому та механізмів державного регулювання здійснення соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах зокрема, практично немає (Капська, 2014).

Аналіз наукових досліджень щодо державного регулювання здійснення соціального супроводу сімей, які перебувають у СЖО свідчить про існування різних підходів до надання соціальної послуги. Зокрема пріоритетним завданням є аналіз та запровадження механізмів державного регулювання здійснення соціального супроводу сімей, які перебувають у СЖО. Поряд з управлінням економічними системами і явищами, нормальне функціонування та розвиток суспільства вимагає управління соціальними системами і процесами, що протікають в одній з основних його сфер – соціальній. Практичне втілення соціальної політики здійснюється через соціальну роботу професіоналів, громадських та соціальних інститутів. Найважливішою метою соціальної політики є забезпечення більш повного задоволення членами суспільства своїх життєвих потреб, оскільки саме з цього приводу в першу чергу складаються соціальні відносини, і саме на цій основі відбувається соціальне відтворення суспільних груп та індивідів (Бичук, 2021). При цьому, коли мова йде про забезпечення життєвих потреб людей у рамках здійснення соціальної політики та забезпечення потреб сімей (осіб), які перебувають у СЖО, йдеться про їхнє задоволення шляхом надання соціальної послуги соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Соціальний супровід нині є основною формою організації соціальної допомоги та базовою соціальною послугою сім'ям, які перебувають у СЖО в Україні. За даними Міністерства соціальної політики України, упродовж 2019 року в 477 територіальних громадах, охоплених

моніторингом надання соціальних послуг, 96,7 тис. сімей вразливих категорій населення отримали різні соціальні послуги відповідно до їхніх потреб, 8 тис. сімей взято під соціальний супровід. Щоб підтримка була вчасною, адресною і якісною Мінсоцполітики в 2023 році реалізувало ряд змін і новацій. Наразі держава забезпечує 39 видів соціальних допомог. Водночас допомоги мають стимулювати громадян повертатися до роботи, виховувати дітей в сім'ях, здобувати нові навички. Принциповим стало те, що Уряд і міжнародні організації не дублюють виплати, а взаємодоповнюють допомоги українським родинам. Для об'єднання зусиль держави та міжнародних партнерів у синхронізації виплат та соціальної підтримки започатковано ініціативу – PeReHID. До складу входять представники інших центральних органів виконавчої влади, Офісу Президента України, донорів (Британія, ЄС, USAID, Швейцарія), агенцій ООН (ЮНІСЕФ, УВКБ ООН, ВПП, МОМ), міжнародних фінансових організацій (Світового банку), недержавних організацій. У 2023 році спеціалізовані служби підтримки надали допомогу 90 тис. осіб (вдвічі більше, ніж у 2022 році). У 2023 році вперше в історії незалежної України соціальні послуги цифровізуються (Міністерство соціальної політики України, 2024).

Соціальний супровід сімей із дітьми, які перебувають у СЖО, є важливим інструментом як подолання ними проблем, так і відновлення їхньої здатності до виконання соціалізаційної функції, підвищення педагогічного потенціалу.

Портал ДП «ІОЦ Мінсоцполітики» надає актуальну статистику щодо кількості українців, які користуються програмою «ЄДопомога». Ця інформація є важливою для оцінки ефективності державної соціальної політики.

Нормативно-правова база України (Конституція, Закони, Постанови, накази) визначає механізми надання соціальної допомоги сім'ям у СЖО. Документи, такі як Закон «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» та інші, встановлюють правові засади для забезпечення соціального захисту вразливих верств населення.

Проте, аналіз законодавства свідчить про недостатню конкретизацію окремих положень, що перешкоджає ефективній взаємодії державних органів та громадянського суспільства у сфері надання соціальних послуг. Це, в свою чергу, ускладнює доступ до допомоги для сімей, які найбільше цього потребують.

Соціальним супроводом забезпечуються сім'ї та особи, що перебувають у СЖО і звернулись по допомогу до Центру. Мета послуги – допомогти

таким сім'ям подолати або мінімізувати негативний вплив обставин, з якими вони не можуть впоратись самотійно. У разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях, наявності загрози життю чи здоров'ю членів сім'ї (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід може надаватися екстрено (кризово). Поняття «складні життєві обставини» визначено у Державному стандарті соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО. Відповідно це обставини, «виявлені за результатами оцінки потреб, внаслідок яких сім'ї (особи) не можуть самотійно піклуватися про особисте/сімейне життя та брати участь у суспільному житті». Перелік факторів, які можуть призвести до складних життєвих обставин, не є вичерпним. Ми вважаємо, що наступне твердження розкриває більш точно поняття «складні життєві обставини – обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самотійно». Отримувачами соціальних послуг є особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, яким надаються соціальні послуги. Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 №2671-VIII, вразливі групи населення – особи/сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх чинників; (або соціальні групи, що мають більшу, ніж інші ймовірність зазнати негативних впливів соціальних, політичних, екологічних факторів, або ризиків дістати хвороби чи ушкодження). Фактори вразливості:

- перебування у складних природних умовах;
- захворювання (стан здоров'я);
- функціональні обмеження та особливі потреби;
- вік (похилий, дитячий);
- освіта та професія, які не відповідають соціальним умовам;
- соціальна виключність;
- відсутність соціальної підтримки;
- порушення прав та соціально-правова незахищеність;
- підвищена споживацька завантаженість;
- вплив катастрофічних подій.

Термін «група ризику» частіше зустрічається в медицині та соціології. Він є збірним для представників населення, найбільш вразливих до певних соціальних, медичних впливів або впливу довкілля. Сьогодні під соціальним ризиком слід розуміти ймовірні події, які породжуються об'єктивними причинами і призводять до втрати заробітку особи, зниження доходів нижче прожиткового мінімуму, необхідності в медичній

допомози та інших соціальних послугах (Зверева, 2006).

Ознаки соціальних ризиків:

- мають об'єктивний характер, з'являються незалежно від волі особи;
- виникнення цих обставин завжди впливає на матеріальний, життєвий рівень особи;
- закріплені у законодавстві, їхній перелік вичерпний, тобто розширеному тлумаченню не підлягає;
- є підставою для призначення того чи іншого соціального забезпечення, тобто є обов'язковою частиною юридичного складу, який спричиняє виникнення, зміну або припинення соціально-забезпечувальних правовідносин.

Під соціальними ризиками у широкому розумінні вважають усі непередбачувані або передбачувані, небажані або бажані обставини, зумовлені суспільним буттям, які настигають людину впродовж її життя.

Ефективність соціальної роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах вимагає не лише знання класичних форм і методів, але й постійного пошуку інноваційних підходів. Індивідуальний підхід до кожної сім'ї з урахуванням її унікальних потреб та ресурсів є ключовим фактором успіху. Сучасна соціальна робота пропонує широкий спектр методів, від традиційних (наприклад, соціальна опіка, патронаж) до інноваційних (арт-терапія, казкотерапія, соціальні тренінги). Комбінування різних методів дозволяє створити індивідуальну програму підтримки для кожної сім'ї (Лютій, 2020).

Важливу роль відіграють технології. Автоматизація процесів та використання цифрових інструментів дозволяють оптимізувати роботу соціальних служб та забезпечити більш оперативну допомогу сім'ям. Залучення громадських організацій та волонтерів розширює можливості соціальних служб і дозволяє надавати більш комплексні послуги.

Постійне навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників є необхідною умовою ефективної роботи. Нові соціальні виклики вимагають від фахівців гнучкості, креативності та здатності адаптуватися до змін.

Глибокі соціально-економічні трансформації в Україні призвели до зростання кількості сімей, які потребують соціальної підтримки. Соціальний працівник у таких умовах стає не просто помічником, а координатором міжвідомчої взаємодії. Його завдання – створювати індивідуальні плани підтримки для кожної родини, які враховують широкий спектр проблем: від втрати роботи до насильства. Саме соціальний працівник часто стає останньою надією для сімей, що опинилися на межі виживання (Батарейна, 2024).

Сьогодні у зв'язку з широкомасштабною агресією російської федерації питання організації соціального супроводу сімей з дітьми в територіальних громадах отримало нові проблемні питання через збільшення кількості тимчасово переселених (евакуйованих) осіб з територій, де йдуть бойові дії. В нашій розвідці ми розглянемо теоретико-методологічні засади сутності соціальної функції держави в контексті реформування існуючих соціальних послуг для дітей та сімей із дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, що в свою чергу привертає значну увагу в наукових колах та структурах публічного управління усіх рівнів, які працюють із сім'ями та дітьми. Зазначимо, що для формування та надання більш ефективних соціальних послуг уразливим категоріям населення України необхідно в першу чергу сформулювати та забезпечити реалізацію нового комплексного концепту реформування системи публічного управління у сфері соціального захисту населення України та соціального захисту дітей в рамках процесу децентралізації влади та явно не завершеної реформи місцевого самоврядування, яка полягає у необхідності проведення структурно-функціональних змін щодо розподілу (перерозподілу) повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

2022 рік приніс Україні величезні виклики через повномасштабне вторгнення росії, наслідком якого стали людські жертви, економічний занепад та величезні збитки. Уряд зосередився, за підтримки міжнародних партнерів, на критично важливих соціальних видатках для подолання кризи та боротьбі зі зростанням бідності. Незважаючи на деяку стабілізацію, вплив війни не зменшується, що призводить до інфляції, зниження економічної активності та високого рівня безробіття. Попри бюджетні обмеження, Україна продовжувала фінансувати соціальні програми та стимулювати зайнятість, щоб зберегти свою систему соціального забезпечення та підтримати економічну стійкість. Під час війни уряд зробив акцент на цифровізації, щоб забезпечити кращий доступ українців до соціальної допомоги. Було докладено зусиль для підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) через спрощену реєстрацію, фінансування допомоги ВПО та надання притулків, де це можливо. Чинні програми соціального забезпечення були збережені, але охоплення зменшилося через міграцію та бюджетні обмеження. Для координації благодійності та підтримки різноманітних ініціатив запроваджено рішення електронного урядування. Допомога з безробіття була зменшена, щоб стимулювати пошук роботи.

Соціальна політика України продовжуватиме врівноважувати фінансові обмеження та підтримку населення, постраждалого від війни, фокусуючись на наявних програмах соціального захисту та допомозі, яка залежить від доходів. Зовнішня міграція принесла короткострокові переваги, але створила довгострокові проблеми, що вимагають рекомендацій для заохочення зворотної міграції. Міжнародна підтримка, зокрема фінансова, військова та гуманітарна допомога має вирішальне значення для України в подоланні наслідків війни, впровадженні реформ та підготовці до членства в ЄС.

Ми вважаємо, що в такий складний час потрібно активно підтримувати сім'ї. Самим дієвим способом є не тільки грошова допомога, а ще пошук та пропозиції роботи. Тобто, в цей час актуальними є центри зайнятості, які дають людині надію на майбутнє. Ці організації відіграють важливу роль у житті людей, які шукають роботу або потребують допомоги у працевлаштуванні. Одним із ключових висновків є важливість соціальної підтримки для людей у пошуку роботи. Центр зайнятості має значний потенціал для підтримки таких сімей завдяки своїй здатності забезпечувати не лише робочі місця, але й навчання, консультації та підтримку, що сприяє подоланню кризових ситуацій. Послугами служби зайнятості у січні-березні 2024 року скористалися 6473 громадян, з них 3632 зареєстрованих безробітних. Отримували допомогу 2446 осіб. За сприяння служби зайнятості у січні-березні 2024 року працевлаштоване 2150 осіб, у тому числі 609 зареєстрованих безробітних. За видами економічної діяльності, у січні-березні 2024 року найбільше безробітних громадян працевлаштоване: у сфері торгівлі (24%), в освіті (14%), у переробній промисловості (12%), у сільському, лісовому та рибному господарстві (10%), в охороні здоров'я та соціальній допомозі (10%).

У січні-березні 2024 року з наданням роботодавцю компенсацій єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування або витрат на оплату праці працевлаштовано 70 безробітних. У січні-березні 2024 року надано компенсацію 37 роботодавцям витрат на оплату праці за працевлаштування 45 внутрішньо переміщених осіб. За сприяння обласної служби зайнятості у січні-березні 2024 року 271 безробітний проходив професійне навчання. Зокрема, кількість безробітних, які навчалися у центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, становила 146 осіб. Ваучер на навчання отримали 272 особи. Найбільшу кількість ваучерів видано за спеціальностями: дошкільна освіта, медсестринство, ветеринарна медицина,

психологія; за професіями: молодша медична сестра (молодший медичний брат) з догляду за хворими, бджоляр, водій автотранспортних засобів. До громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 197 осіб. Протягом січня-березня 2024 року здійснено 460 направлень безробітних для участі у суспільно корисних роботах. У січні-березні 2024 року прийнято позитивні рішення щодо надання мікрогрантів на створення або розвиток бізнесу 90 отримувачам, якими передбачається створення 181 нового робочого місця.

Також, в рамках проєкту «Робота» у квітні 2023 році запроваджено грантову програму на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їхніх сімей. У січні-березні 2024 року ухвалено позитивне рішення про надання грантів 8 отримувачам, завдяки яким передбачається створення 17 нових робочих місць.

Отже, проведений аналіз підтверджує, що ефективний соціальний супровід сімей та дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, потребує комплексного підходу, який охоплює різні сфери: від теоретичних досліджень до практичної реалізації державної політики. Є нагальна потреба в об'єднанні зусиль науковців, фахівців з різних галузей та громадськості для розробки інноваційних рішень, спрямованих на забезпечення гідного життя для всіх верств населення. Це передбачає не лише створення необхідних правових та соціальних гарантій, але й постійне вдосконалення механізмів їхньої реалізації на місцевому рівні.

Висновки. В Україні складна система соціального захисту. У 2022 році уряд намагався повністю та вчасно виплачувати соціальні виплати. Дві найбільші програми соціального забезпечення передбачають допомогу малозабезпеченим сім'ям (програма гарантованого мінімального доходу, ГМД) і житлово-комунальні субсидії. У 2022 році фінансування підтримки ВПО суттєво зросло через різке зростання кількості внутрішньо переміщених осіб. Крім того, значне фінансування було надано на інші програми соціальної допомоги. Зокрема, як і в попередні роки, для забезпечення своєчасної та повної виплати пенсій існував трансферт із центрального бюджету до Пенсійного фонду. У 2023 році видатки на оборону та безпеку залишалися пріоритетними для країни. Як і у 2022 році, соціальні видатки майже повністю фінансуються за рахунок міжнародної допомоги, яка надається через гранти або пільгове кредитування.

Успішна організація соціального супроводу передбачає не лише допомогу у пошуку роботи,

але й створення умов для перекваліфікації та підвищення професійних навичок. Це особливо важливо для сімей, де є люди, які тривалий час не працювали або втратили роботу через кризу, адже нові навички дозволяють їм впевнено повернутися на ринок праці. Створення комплексного підходу, який об'єднує професійні консультації з працевлаштування, юридичну та психологічну підтримку. Також було встановлено, що для ефективного супроводу необхідна активна міжвідомча співпраця, яка передбачає взаємодію з громадськими організаціями, освітніми установами та медичними закладами. Таке партнерство дозволяє надати сім'ям більш широкий спектр послуг та своєчасно реагувати на їхні потреби, а

також інвестувати у навчання фахівців, які працюють із сім'ями. Важливим є впровадження інноваційних підходів та створення платформ для обміну досвідом між працівниками соціальної сфери.

Таким чином, проведене нами дослідження доводить, що центр зайнятості може стати ключовою точкою опори для сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, пропонуючи їм підтримку, що веде до відновлення їхньої економічної стабільності та впевненості у майбутньому. Це не лише допомагає окремим сім'ям подолати труднощі, а й сприяє загальному підвищенню добробуту та стійкості суспільства.

Список використаних джерел

- Батарейна, І.О., & Мільчевська, Г.С. (2024). Окремі питання соціально-педагогічної підтримки різних категорій населення в закладах освіти та соціального спрямування. *Електронний фаховий журнал «Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка»*, (3). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-3-01-02>
- Бичук, І. (2021). Соціальний супровід сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах (із досвіду викладання навчальної дисципліни «Соціальний супровід»). *Ввічливість. Humanitas*, (4), 3–9. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.4.1>
- Вісукієва, К.М. (2017). *Соціальний супровід клієнта: навчальний посібник*. Одеса: видавництво Букаєв Вадим Вікторович. 322 с.
- Горемикіна, Ю.В., & Терещенко, Г.І. (2017). Особливості організації моніторингу соціальних послуг на місцевому рівні. *Демографія та соціальна економіка*. 3 (31). С. 100–112.
- Капська, А.Й., Пеша, І.В., Міхеєва, О.Ю., & Соляник, М.Г. (2014). Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями. Київ. 257 с.
- Лютій, В.П., & Гаврилюк, К.О. (2020). Критерії оцінювання якості соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. 75. С. 115–121.
- Оксенюк, О. (2018). Соціальний супровід сім'ї дитини з особливими потребами. *Social Work and Education*. Vol. 5. No. 1. Pp. 38–46.
- Пеша, І.В. (2013). Соціальний супровід як форма комплексної соціальної допомоги. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 11 (270), Ч. II. С. 193–199.
- Синчук, С. (2020). Про сутність послуги соціального супроводу відповідно до законодавства України. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 70. С. 181–188.
- Зверева, І.Д. (2006). *Соціальний супровід сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах: методичний посібник*. Київ: Держсоцслужба. 104 с.
- Сосюра, М. О. (2016). Здійснення соціального супроводу дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, фахівцем із соціальної роботи. *Наукові записки кафедри педагогіки*. XXXIX. С. 184–190.

References

- Batareina I.O., Milchevska, G.S. (2024). Certain issues of socio-pedagogical support for different categories of the population in educational and social institutions. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pedahohika* [Problems of modern transformations. Series: Pedagogy], 3. <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-3-01-02> [in Ukrainian]
- Bychuk I. (2021). Social support for families in difficult life circumstances (from the experience of teaching the academic discipline “Social Support”). *Politeness. Humanitas*, (4), 3–9. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.4.1> [in Ukrainian]
- Vitsukaieva K.M. (2017). *Sotsialnyi suprviv klient: Navchalnyi posibnyk* [Social support of the client: A textbook]. Odessa: Vydavnytstvo Bukayev Vadym Viktorovych. 322 p. [in Ukrainian]
- Goremykina Y.V., Tereshchenko G.I. (2017). Peculiarities of the organization of social services monitoring at the local level. *Demography and social economy*. No. 3 (31). P. 100–112. [in Ukrainian]
- Kapska A.Y., Peshia I.V., Mikheeva O.Yu., Solyanyk M.G. (2014). Technologies of socio-pedagogical work with families. Kyiv. 257 p. [in Ukrainian]
- Liutyi V.P., Havryliuk K.O. (2020). Criteria for evaluating the quality of social support for families in difficult life circumstances. In *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy* [Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 5. Pedagogical sciences: realities and perspectives] Vol. 75, P. 115–121. [in Ukrainian]
- Okseniuk O. (2018). Social support of the family of a child with special needs. *Social Work and Education*. Vol. 5. No. 1. P. 38–46. [in Ukrainian]
- Peshia I.V. (2013). Social support as a form of comprehensive social assistance. *Bulletin of Taras Shevchenko LNU*. No. 11 (270), Ch. II. P. 193–199. [in Ukrainian]
- Sinchuk S. (2020). About the essence of the social support service in accordance with the legislation of Ukraine. *Bulletin of Lviv University. Legal series*. Issue 70. P. 181–188. [in Ukrainian]
- Zvereva I.D. (2006). *Social support of families who find themselves in difficult life circumstances: methodical guide*. Kyiv: State Social Service. 104 p. [in Ukrainian]
- Sausyura M.O. (2016). Implementation of social support for children who find themselves in difficult life circumstances by a specialist in social work. *Scientific notes of the department of pedagogy*. Issue XXIX. P. 184–190. [in Ukrainian]

Відомості про авторів:**Батарейна Ірина Олександрівна**

spdo@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Чижикова Ганна Юріївна

spdo@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-23-29

*Матеріал надійшов до редакції 16. 10. 2024 р.**Прийнято до друку 13. 11. 2024 р.***Information about the authors:****Batareina Iryna Oleksandrivna**

spdo@ukr.net

Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Chyzhykova Hanna Yuriivna

spdo@ukr.net

Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-23-29

*Received at the editorial office 16. 10. 2024.**Accepted for publishing 13. 11. 2024.*